

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/wydawnictwo/do-pobrania/ksiazki/13075,Elzbieta-Zawacka-Zelma-Sulica-Zo.html>
28.02.2026, 22:33

Elżbieta Zawacka „Zelma”, „Sulica”, „Zo”

Autor:

Katarzyna Minczykowska

Opis

Katarzyna Minczykowska, *Elżbieta Zawacka „Zelma”, „Sulica”, „Zo”*, Toruń-Gdańsk 2012, 52 s.
(wydanie drugie poprawione i uzupełnione)

Nakład wyczerpany

Torunianka Elżbieta Zawacka (1909–2009) była jedną z dwóch Polek w stopniu generała brygady. W latach drugiej wojny światowej współtworzyła struktury organizacyjne śląskiej Komendy Okręgu SZP-ZWZ-AK i Referat Wojskowej Służby Kobiet Okręgu Śląskiego. Była oficerem KG ZWZ-AK, służąc najpierw jako kurier na trasie Warszawa-Berlin, a później tworząc kolejne trasy zachodnie i kierując katowicką placówką Wydziału Łączności Zagranicznej KG ZWZ-AK „Zagroda”. Zasłynęła z misji do Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie w 1943 r., skąd powróciła drogą powietrzną skacząc na spadochronie do kraju w Ekipie nr XXIX (operacja „Neon 4”), dołączając tym samym do elitarnego grona cichociemnych. Brała udział w powstaniu warszawskim, po którego upadku wyszła z miasta z ludnością cywilną, by w kilka dni później odbudowywać zerwaną łączność z Londynem i tworzyć nowe trasy kurierskie. Po wojnie powróciła do pracy pedagogicznej, przerwanej aresztowaniem i czteroletnim więzieniem (1951–1955). Wyszła na wolność na mocy amnestii i na nowo zajęła się pracą pedagogiczną. Jej specjalizacją była andragogika (kształcenie dorosłych). Mówiła o e-lerningu w czasach, gdy pierwsze komputery osiągały wielkość niemałych pokoi. Jako andragog pracowała w wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku (od 1970 r. Uniwersytecie Gdańskim) oraz na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracę naukową w zakresie pedagogiki społecznej zmuszona była przerwać na skutek szykan i represji ze strony bezpieczeństwa. Po przejściu na emeryturę zajęła się badaniami historycznymi i działalnością społeczną na rzecz zachowania pamięci o losach byłych żołnierzy AK. Była współtwórcą Światowego Związku Żołnierzy AK oraz twórczynią Fundacji „Archiwum Pomorskie AK” w Toruniu. Zmarła 10 stycznia 2009 r. w Toruniu, gdzie też została pochowana.

Za swoją działalność wojenną Elżbieta Zawacka została odznaczona m.in. dwukrotnie Orderem Wojennym Virtuti Militari, pięciokrotnie Krzyżem Walecznych z Mieczami, Krzyżem AK. W 1995 r. prezydent Lech Wałęsa odznaczył ją Orderem Orła Białego, a w 2002 r. otrzymała tytuł Kustosza Pamięci Narodowej.

Niniejsza bogato ilustrowana publikacja jest drugim wydaniem książki, którą Fundacja „Archiwum i Muzeum Pomorskie AK oraz Wojskowej Służby Polek” (obecnie: Fundacja Generał Elżbiety Zawackiej) wydała z okazji 99. urodzin gen. Elżbiety Zawackiej – jeszcze za życia Pani Generał. Wydanie drugie zostało poprawione i uzupełnione dzięki badaniom, jakie autorka prowadzi realizując grant finansowany przez Narodowe Centrum Nauki, którego efektem końcowym będzie obszerna biografia Elżbiety Zawackiej. Druk publikacji został sfinansowany ze środków Instytutu Pamięci Narodowej, nakład w całości zostanie nieodpłatnie udostępniony

placówkom naukowym i oświatowym.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

